

— kunstig Tilværelse for Folk, der ville og maae arbejde de mindre Landbrug imod, og som maae søge at virke for at skabe større Landbrug, fordi deres Fordomsfuldhed, som er udgaaet fra den Dannelse, de faae, og som hænger sammen dermed, vil kræve en større Bedrift, og fordi de ikke kunne resignere sig og give Afkald paa de overdrevne Livsforholdenheder, hvorpaa der maa gives Afkald, naar man skal arbejde sig igjennem i det mindre Landbrug. Vi kunne i dette Dieblik see Exempler nok paa udmærkede Landbrug paa Bondeshaand, drevne af Mand, der ved deres hele Opdræden lægge for Dagen, at de ere sig deres hele Handlemaade fuldt bevidste, Mand, som blive ved at beholde deres Børn i deres Bedrift, at oplære dem i den, og som have den fuldeste Erkjendelse af, at, dersom de i flere Aar sende deres Børn bort til en Underviisning af den Art, man her vil indføre, saa ville de ikke alene odelægge Børnene med Hensyn til deres tilkommende Virksomhed, men de ville berøve sig selv det Middel, der især er nødvendigt for, at deres Børn kunne komme i Virksomhed, nemlig Capitalen. Det er paa en Opsparen af Capitalen, som hidrører fra Fordringsløshed, Arbeidsfomhed og Stræbsomhed i det daglige Liv, at Industrie af denne Art og Industrie i det Hele skal kunne gaae frem, og der er ingen Industrie, der i den Grad som Landvæsenet udvikler sig ved saa at sige smaalig Sparfommeligbed, nøltagtig Paaseenbed og utrættelig Udholdenbed og kun der ved. Men alt dette kan ikke læres paa Skolebanken, og den Understøttelse, denne Industrie kan faae ved den Underviisning, hvorom der her er Tale, vil derfor være ringe. Men jeg vil gaae bort fra denne Betragtning og holde mig til den, som fra vor Side har gjort sig gjældende i en Række af Aar; vi ville indfranke Staten som staaende i Spidsen for Underviisningsvæsenet; vi have hidtil bundet den og bundet den fast til det Underviisningsvæsen, der betragtes som et Statsformaal; men vi have stadig arbejdet hen paa at begrænse dette saameget som muligt; — vi have negtet vor Understøttelse til enhver Underviisningsretning, som gik ud derover, naar Staten skulde tage den i sin Haand, og vi have

stadig svaret: lad de private Kræfter, dem, der have Interesse i, at Sagen skal fremmes, træde frem og selv lægge Midler til, saa skulle vi give Understøttelse. Vi have her i Landet et stort Forbillede paa, hvad der kan skee i den Retning, og jeg nævner her igjen Industrieforeningen. Industrieforeningen udretter for et Bidrag af 3 Rd. aarlig af hvert Medlem ganske betydeligt for vor hele Bedrift, for vor hele Udvikling i forskellige Sag, og, naar man nu samler dem, som kunne have Opsfordring til at deeltage deri, og man paa den anden Side samler dem, som have Opsfordring til at deeltage i en Foreningsvirksomhed for Landboindustrien, saa ville disse Sidste, om de ikke give en Stilling større Bidrag, samle Penge i Tusindvis, og komme derhertil, at de, saaledes som man seer i England og i Lande af lignende Art, kunne holde deres egne kemiske Professorer, deres egne Lærere, deres egne Forelæsninger, og have fælles større Møder, hvor de til forskellige Tider undersøge de vigtigste Gjenstande, som ligge for i denne Retning. Det er en Virksomhed af en langt nyttigere og mere indgribende Art end det hele Skolevæsen. Naar vi lade denne Skole træde frem, saa lade vi en Bestræbelse i den nu anførte Retning sygne og blive overflødig; naar vi derimod vise dette Skolevæsen fra os, — med den fuldkomne Bevidsthed, at, dersom Private træde i Stranken og vise, at de have den samme Nidkerbed for denne Industrie, som andre Industriedrivende have for deres, saa ville de kunne finde Understøttelse fra Statens Side — saa give vi vor Landboedrift et ganske andet Stød fremad, end vi gjøre ved denne Skole, saa bliver der ikke Spørgsmaal om Bonde eller Herremænd; thi Enhver af dem kan deeltage i en Landboindustrieforening for 3 Rd. om Aaret, og der bliver i en saadan Forening en overordentlig stor Magt til at bringe denne Industrie fremad; der bliver en Udvikling af Anskuelser og Ideer, som vi hidtil endnu ikke have kjendt paa dette Gebeet. De forskellige Industrieforeninger kunde da slaae sig sammen, og det er en unaturlig Ting, at der ikke allerede i den nu bestaaende Industrieforening har været en langt større Mængde Landmænd, og at der ikke blandt Gjenstandene for dens Virksomhed